

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

*Костенко Ю.О., канд. техн. наук, доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Менеджмент українських підприємств розуміє, що без втілення цифрових технологій неможливо успішно конкурувати на внутрішньому та зовнішньому ринках. Водночас, розвиток цифрової економіки викриває існуючі проблеми та виявляє нові.

Відповідно до рейтингових показників щодо ефективного впровадження та розвитку в Україні методів цифрової економіки наша країна займає не передові місця (таблиця 1).

Таблиця 1
Динаміка глобальних індексів розвитку
цифрової економіки в Україні*

Назва індексу	Значення по роках		
	2017	2018	2019
Global Innovation Index (INSEAD, WIPO)	50	43	47
ICT Development Index (ITU)	79	-	-
Global Competitiveness Index (WEF)	81	83	85

* Джерело: сформовано авторами за даними [1-3].

Global Innovation Index (INSEAD, WIPO) оцінює ефективність передових технологій у близько 130 країнах світу на основі понад 80 показників. До 2018 р. Україна постійно піднімалась в рейтингу на 6-7 сходинок щорічно, однак, у 2019 р. погіршила свою позицію [1]. ICT Development Index (ITU) використовується для моніторингу та порівняння розвитку ІКТ за країнами та часом. Дані за 2018-2019 рр. відсутні. У 2016 -2017 рр. Україна опустилася з 78

на 79 місце [30]. Global Competitiveness Index (WEF) оцінює здатність країн забезпечити високий рівень життя та ефективно вживання ресурсів. Україна з кожним роком втрачає декілька позицій у рейтингу (81 місце у 2017 р. і вже 85 місце у 2019 р.) [3].

Розвиток цифрової економіки безпосередньо пов'язаний з можливістю доступу до мережі Інтернет. За даними Дослідницького холдингу Factum Group Ukraine (замовник дослідження Інтернет Асоціація України), проаналізовано динаміку проникнення мережі за типами населених пунктів (таблиця 2).

Таблиця 2

Динаміка проникнення Інтернету в Україні
за типами населених пунктів

Типи населених пунктів	Значення за роками, %							
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Міста з населенням більше 100 тис.	56	60	67	67	71	77	71	74
Міста з населенням менше 100 тис.	43	52	57	62	66	67	63	70
Села	25	36	39	45	54	53	53	59

** Джерело: сформовано авторами за даними [4].*

За даними наведеними у таблиці 2 кількість користувачів Інтернету серед населення України щорічно збільшується як в містах з населенням більше та менше ніж 100 тис. осіб, так і в селах. Однак, можна побачити, що існує проблема цифрового розриву між великими містами та селами, що складає близько 16 %. Однією з причин є наявність технічних бар'єрів: можливість підключення до широкопasmового Інтернету у деяких сільських районах України відсутня, 33-35 % сільського населення не має доступу до широкопasmового Інтернету. Варто сказати, що в Україні з вимірюванням широкопasmового доступу до мережі

Інтернет існують проблеми, адже в законодавстві офіційне визначення цього терміну відсутнє. Частка проникнення широкосмугового Інтернету у поточний час складає 11,8 абонента (в Угорщині кількість абонентів 27, а Білорусі – 31). За даними [5], станом на лютий 2020 р. Україна займає 59 місце за якістю широкосмугового та 94 – за якістю мобільного Інтернету, що є дуже низькими показниками. У той же час мобільний Інтернет в Україні є найдешевшим в Європі та займає друге місце за доступністю серед 230 країн світу [6]. Треба відзначити, що в Україні має місце незначна частка інновацій у цифрову економіку (тільки 17 % українських виробництв використовують інновації, тоді як у ЄС такий показник сягає 49 % [7]);

Автори доповіді Українського інституту майбутнього «Україна 2030Е – країна з розвинутою цифровою економікою» виділяють чотири групи проблем пов'язаних з цифровізацією економіки України (таблиця 3).

Таблиця 3

Основні проблеми які перешкоджають трансформації української економіки у цифрову

Інституційні проблеми	Інфраструктурні проблеми	Екосистемні проблеми	Урядові проблеми
1	2	3	4
– низька включеність державних установ щодо реалізації Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства (Цифрова адженда України); – невідповідність профільного законодавства глобальним викликам та можливостям;	– низький рівень покриття території країни цифровими інфраструктурами; – відсутність окремих цифрових інфраструктур (наприклад, інфраструктури Інтернету речей, електронної ідентифікації та довіри тощо);	– слабка державна політика щодо стимулів і заохочень розвитку інноваційної економіки; – незрілий ринок інвестиційного капіталу; – застаріла система освіти, методик викладання,	– низький рівень автоматизації та цифровізації державних послуг.

1	2	3	4
– невідповідність національних, регіональних, галузевих стратегій та програм розвитку цифровим можливостям.	– нерівний доступ громадян до цифрових технологій та нових можливостей (цифрові розриви).	відсутність фокусу на STEM-освіту, soft skills та підприємницькі навички, недосконалі моделі трансферу технологій та закріплення знань та вмінь; – дефіцит висококваліфікованих кадрів.	

*Джерело: сформовано авторами за даними [8].

Перелік посилань:

1. Global Innovation Index 2019. URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2019/ua.pdf (Last accessed: 27.04.2021).

2. Measuring the Information Society Report 2017. International Telecommunication Union. 2017. URL: https://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Documents/publications/misr2017/MISR2017_Volume1.pdf (Last accessed: 27.04.2021).

3. The Global Competitiveness Report. *World Economic Forum*. 2019. URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf (Last accessed: 27.04.2021).

4. Проникнення інтернету в Україні. *Factum Group Ukraine* : веб-сайт. URL: https://inau.ua/sites/default/files/file/1910/dani_ustanovchyh_doslidzhen_iii_kvartal_2019_ro_ku.pdf (дата звернення: 27.04.2021).

5. Speedtest Global Index. URL: <https://www.speedtest.net/global-index> (Last accessed: 27.04.2021).

6. Worldwide mobile data pricing: The cost of 1GB of mobile data in 230 countries. URL: <https://www.cable.co.uk/mobiles/worldwide-data-pricing/>. (Last accessed: 27.04.2021).

7. Кіреєв Д.Б. Розвиток цифрової економіки як елемент стратегії суспільного розвитку в Україні. *Вчені записки ТНУ ім. В.І. Вернадського. Сер.: Державне управління*. 2019. Том 30(69). № 1. С. 38–44.

8. Україна 2030E – країна з розвинутою цифровою економікою. Український інститут майбутнього : веб-сайт. URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html> (дата звернення: 29.04.2021).